

Поняття «кінцевий бенефіціарний власник»: практика застосування

Поняття «кінцевий бенефіціарний власник» декілька разів повторюється в Особливостях здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від [12.10.2022 № 1178](#) (далі — Особливості та Постанова 1178). Цей термін має на меті зменшення рівня корупції в Україні, а також запобігання легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. У статті детально розглянемо, хто є кінцевим бенефіціарним власником та як це поняття застосовується в публічних закупівлях.

Кінцевий бенефіціарний власник юридичної особи

Пунктом 30 частини 1 статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», зокрема, визначено, що кінцевий бенефіціарний власник — будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив (контроль) на діяльність клієнта та/або фізичну особу, від імені якої проводиться фінансова операція.

Кінцевим бенефіціарним власником є: для юридичних осіб — будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність юридичної особи (в тому числі через ланцюг контролю/володіння).

Ознакою здійснення прямого вирішального впливу на діяльність є безпосереднє володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25 відсотків статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи.

Отже, кінцевий бенефіціарний власник (контролер) юридичної особи — це **виключно фізична особа**, яка прямо чи опосередковано, тобто через інших осіб, має частку в статутному капіталі юридичної особи, **яка дорівнює 25 чи більше відсоткам** статутного капіталу або праву голосу в юридичній особі.

З огляду на вищевикладені норми чинного законодавства зазначаємо, що **не є кінцевим бенефіціарним власником** (контролером) юридичної особи фізична особа, яка прямо чи опосередковано, тобто через інших осіб, має частку в статутному капіталі юридичної особи, **яка менше 25 відсотків** статутного капіталу або права голосу в юридичній особі.

Кінцевий бенефіціарний власник у публічних закупівлях

Розглянемо поняття «кінцевий бенефіціарний власник» у розрізі публічних закупівель.

Пунктом 2 Постанови 1178 передбачено, що замовникам забороняється здійснювати публічні закупівлі товарів, робіт і послуг у громадян Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран (крім тих, що проживають на території України на законних підставах); юридичних осіб, утворених та зареєстрованих відповідно до законодавства Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран; юридичних осіб, утворених та зареєстрованих відповідно до законодавства України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків (далі — активи), якої є Російська Федерація / Республіка Білорусь / Ісламська Республіка Іран, громадянин Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран (крім тих, що проживають на території України на законних підставах), або юридичних осіб, утворених та зареєстрованих відповідно до законодавства Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран, крім випадків коли активи в установленому законодавством порядку передані в управління Національному агентству з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

При цьому пунктом 44 Особливостей, зокрема, передбачено, що замовник відхиляє тендерну пропозицію із зазначенням аргументації в електронній системі закупівель у разі, коли учасник процедури закупівлі є громадянином Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран (крім того, що проживає на території України на законних підставах); юридичною особою, утвореною та зареєстрованою відповідно до законодавства Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран; юридичною особою, утвореною та зареєстрованою відповідно до законодавства України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків (далі — активи), якої є Російська Федерація / Республіка Білорусь / Ісламська Республіка Іран, громадянин Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран (крім того, що проживає на території України на законних підставах), або юридичною особою, утвореною та зареєстрованою відповідно до законодавства Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран, крім випадків, коли активи в установленому законодавством порядку передані в управління АРМА; або пропонує в тендерній пропозиції товари походженням з Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран (за винятком товарів походженням з Російської Федерації / Республіки Білорусь, необхідних для ремонту та обслуговування товарів, придбаних до набрання чинності постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України “Про публічні закупівлі”, на період дії правового режиму воєнного стану в

Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування») (Офіційний вісник України, 2022 р., № 84, ст. 5176).

Щоб переконатися повною мірою у країні походження предмета закупівлі доцільно вимагати один із документів, що підтверджують країну походження товару, а саме: сертифікат про походження товару, засвідчену декларацію про походження товару, декларацію про походження товару, сертифікат про регіональне найменування товару (стаття 43 Митного кодексу України). Детальніше читайте у статті [«Ембарго на імпорт „Made in Russia“ і не тільки: заборона ввезення товарів із РФ у питаннях-відповідях»](#), що містить аналіз нормативних актів, які встановлюють заборону на закупівлю товарів походженням із країни-агресора та рекомендації, як їх застосовувати.

Також ознайомтесь із матеріалом [«Купуєш товар походженням із країни-агресора? Змінюй умови закупівлі або відмінй»](#), у якій проаналізовано позицію органу оскарження щодо закупівель товарів, які можуть походити лише з російської федерації.

А у випадку, коли учасник має ознаки підстави для відхилення його пропозиції за [абзацом 8 підпункту 1 пункту 44 Особливостей](#), замовник для його відхилення може скористатись взірцем [протоколу про відхилення учасника, який є резидентом та/або зареєстрований, та/або є юридичною особою, кінцевим бенефіціарним власником якої є резидент РФ/РБ](#).

При цьому пунктом 47 Особливостей передбачено, що замовник приймає рішення про відмову учаснику процедури закупівлі в участі у відкритих торгах та зобов'язаний відхилити тендерну пропозицію учасника процедури закупівлі, зокрема, в разі, коли учасник процедури закупівлі або кінцевий бенефіціарний власник, член або учасник (акціонер) юридичної особи — учасника процедури закупівлі є особою, до якої застосовано санкцію у вигляді заборони на здійснення у неї публічних закупівель товарів, робіт і послуг згідно із Законом України «Про санкції», крім випадку, коли активи такої особи в установленому законодавством порядку передані в управління АРМА.

Також пунктом 47 Особливостей визначено, що замовник не вимагає від учасника процедури закупівлі під час подання тендерної пропозиції в електронній системі закупівель будь-яких документів, що підтверджують відсутність підстав, визначених у цьому пункті, крім самостійного декларування відсутності таких підстав учасником процедури закупівлі відповідно до абзацу шістнадцятого цього пункту.

01.02.2024 Рада національної безпеки і оборони України [повідомила](#) про відкриття Державного реєстру санкцій. Тож кожна уповноважена особа відтепер може перевірити учасника відкритих торгів чи просто постачальника за прямим договором на предмет наявності санкції на контрагента. Детальніше у статті [«Державний реєстр санкцій: уповноважені особи можуть користуватись безкоштовно!»](#).

Крім того, нагадаємо про можливість використання [безкоштовного інструменту від YouControl](#) для аналізу учасників на предмет наявності підстав пункту 47 Особливостей. *За потреби користуйтеся [шпаргалкою щодо застосування замовником](#)*

норм пункту 47 Особливостей, а ще більше корисної інформації, в тому числі щодо застосування санкційного законодавства, ви завжди знайдете в електронній книзі **«Санкції, штрафи, міжнародні спонсори війни в публічних закупівлях»**, розміщеній на цьому порталі в розділі «Книги».

The screenshot shows the website interface. At the top left is the logo and name 'Радник у сфері публічних закупівель'. A navigation bar contains links: ЗАМОВНИКАМ, УЧАСНИКАМ, ЗРАЗКИ ДОКУМЕНТІВ, ПРАВОВА БАЗА, ЖУРНАЛИ, **КНИГИ** (highlighted with a green box), and ТЕСТИ. Below the navigation bar, the breadcrumb 'Головна — Книги' is visible. A green arrow points to the article title 'Недобросовісні постачальники та що з ними робити (штрафи, санкції)'. To the left of the title is a book cover with the same title. Below the title, the date '1119 18 Липня 2024' is shown. The main text begins with an introductory paragraph and a list of points: '- у проєкті договору про закупівлю встановити умови, які передбачають, наприклад, штрафні санкції для постачальників у разі недобросовісних дій з їхнього боку;', '- встановити вимогу щодо забезпечення тендерної пропозиції – тобто надання забезпечення виконання зобов'язань учасником перед замовником, що виникли у зв'язку з поданням тендерної пропозиції, у вигляді такого забезпечення, як гарантія;', '- забезпечення виконання договору про закупівлю – надання забезпечення виконання зобов'язань учасником перед замовником за договором про закупівлю. Тобто коли за недотримання умов договору постачальник втратить, наприклад, грошове забезпечення, яке перейде замовнику чи в державний бюджет.' The text concludes with 'І це лише початок. У цій електронній книзі ви дізнаєтесь про нюанси застосування пені, штрафів та інших видів санкцій, що існують у сфері публічних закупівель.' At the bottom of the article content is the word 'ЗМІСТ'.